

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/233854,Klaudia-Slojowska-Adam-Pawlikowski-1925-1976.html>
26.02.2026, 23:59

Klaudia Słojkowska: Adam Pawlikowski (1925-1976)

Kojarzony jest głównie z rolą porucznika Andrzeja Kosseckiego w filmie „Popiół i diament” Andrzeja Wajdy i z procesem przeciwko Januszowi Szpotańskiemu...

[Kultura](#)

21.11

21 listopada 1925 r. w Warszawie urodził się Adam Pawlikowski ps. „Noga”, nazywany „Dudusiem” (wcześniej „Dadkiem”), żołnierz Armii Krajowej, uczestnik Powstania Warszawskiego, jeńiec niemieckiego Oflagu VII A Murnau, żołnierz 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa, polski aktor niezawodowy, dziennikarz, krytyk filmowy, muzykolog, kompozytor, wirtuoz gry na okarynie.

Losy wojenne

Był żołnierzem I plutonu kompanii B-3 batalionu „Bałtyk” pułku Armii Krajowej „Baszta”, a od 21 września 1944 r. 21. Pułku Piechoty „Dzieci Warszawy” 8. Dywizji Piechoty AK im. Romualda Traugutta.

W pierwszym dniu Powstania Warszawskiego został ranny podczas ostrzału niemieckiego przy Domu Wedla. Jako starszy strzelec ps. „Noga” walczył na Mokotowie, następnie kanałami przedostał się do Śródmieścia Południowego. Po kapitulacji powstania dostał się do niemieckiej niewoli. Trafił do Oflagu VII A Murnau (nr jeniecki 102125).

Wiosną 1945 roku, po wyzwoleniu obozu przez wojska amerykańskie wstąpił do 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa i rozpoczął studia medyczne.

Kariera artystyczna

W 1947 r. przerwał studia i wrócił do Polski. Studiował muzykologię, a w latach 1948-1957 zajmował się krytyką muzyczną i filmową. Był kolejno recenzentem: „Ruchu Muzycznego”, „Muzyki” i „Przeglądu kulturalnego”, recenzentem filmowym.

Jako były powstaniec i żołnierz AK był konsultantem historycznym w filmie „Kanał” Andrzeja Wajdy. Dzięki swej wiedzy oraz umiejętności gry na okarynie przysłużył się produkcji również od strony muzycznej – nagrał wraz z orkiestrą symfoniczną partię napisaną przez kompozytora ścieżki dźwiękowej Jana Krenza. Ponadto był kompozytorem muzyki do filmu „Ostatni dzień lata” Tadeusza Konwickiego, a także wykonawcą solowych partii na okarynie w filmach „Kanał”, „Pokolenie” i „Popiół i diament”.

Karierę artysty filmowego zaczął od epizodu w filmie „Kanał”. Łącznie, od 1956 r. do 1974 r., zagrał w blisko 50 filmach kinowych i telewizyjnych - m.in.: „Pożegnania”, „Biały niedźwiedź”, „Wspólny pokój”, „Zezowate szczęście”, „Historia współczesna”, „Rozstanie”, „Daleka jest droga”, „Zbrodniarz i panna”, „Giuseppe w Warszawie”, „Rękopis znaleziony w Saragossie”, „Kochajmy syrenki”, „Droga na zachód”, „Gdzie jest trzeci król” (były to głównie role drugoplanowe). Do jego najważniejszych i najbardziej rozpoznawalnych kreacji należy rola porucznika Armii Krajowej Andrzeja Kosseckiego w filmie „Popiół i diament” w reż. Andrzeja Wajdy.

Do historii polskiego kina przeszła scena z tego filmu z jego udziałem – jak przy barze wraz ze Zbigniewem Cybulskim (Maciek Chelmicki) zapalają alkohol w kieliszkach jako znicze dla poległych towarzyszy broni, a każdy płomień to wspomnienie poległego kolegi. Scena stała się symbolem-hołdem oddanym straconemu pokoleniu wojennemu, do którego należał Pawlikowski.

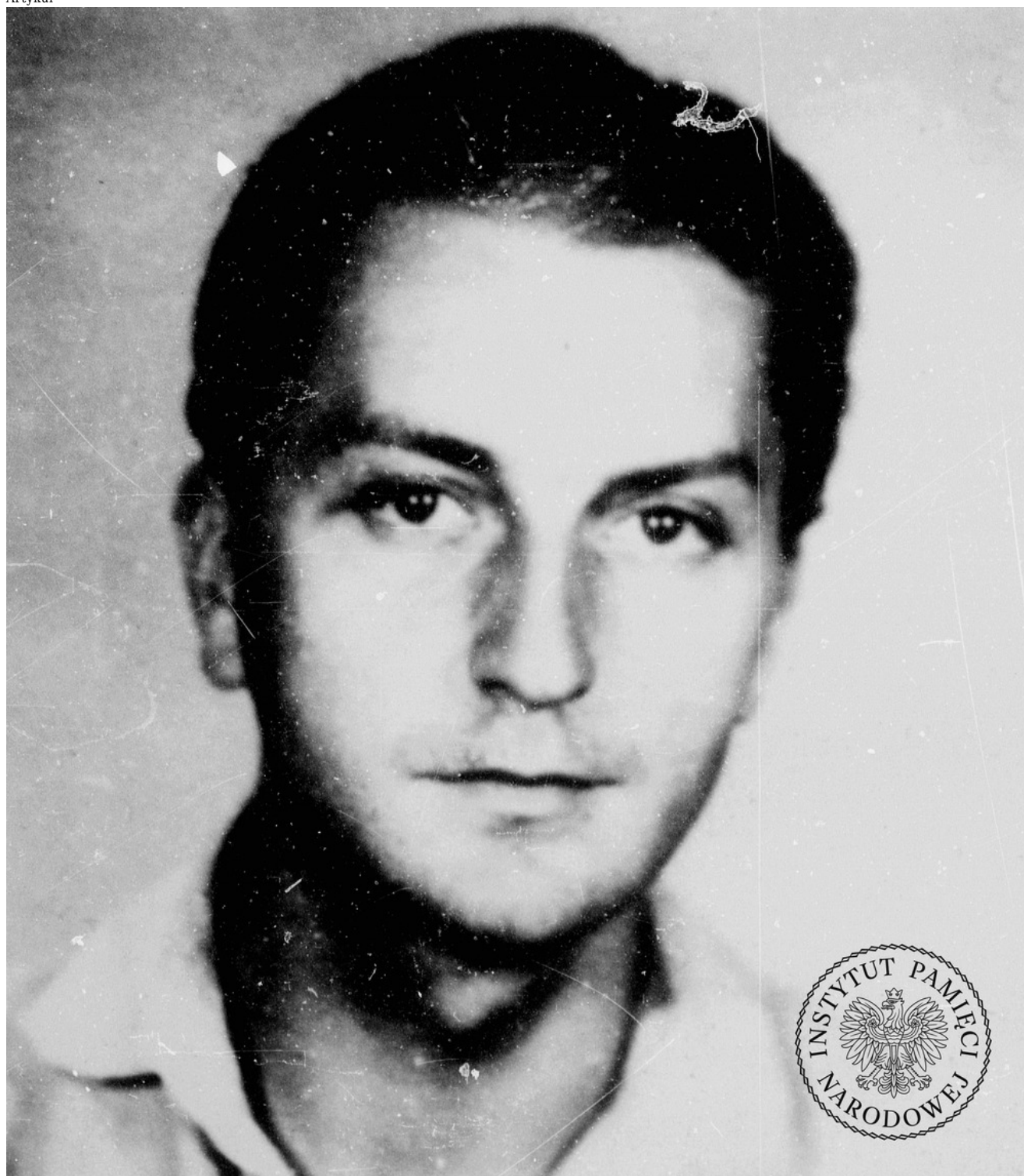
[Czytaj artykuł Klaudii Słojkowskiej *Adam Pawlikowski \(1925-1976\)* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kultura

Artykuł

Adam Pawlikowski (fot. z zasobu IPN)